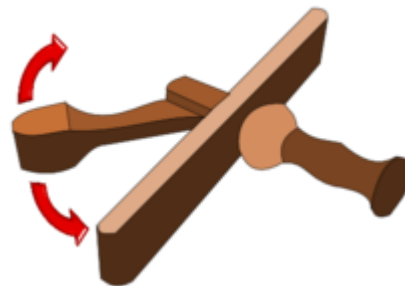

De Nachtwaker / Klepperman

De klepperman of nachtwaker, die in vroeger tijden met een klep (ratel) de ronde deed. Hij was van groot belang voor het dorp en haar inwoners en zorgde voor veiligheid in de nachtelijke uren.

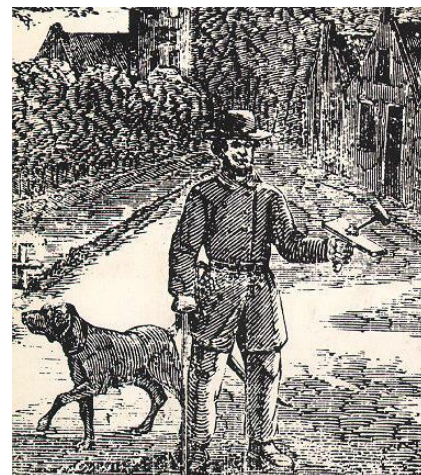
Hiëronymus van Alphen (1746 - 1803) heeft een kindergedicht geschreven over de klepperman waarin hij beschrijft hoe een kind rustig kan slapen terwijl de klepperman de wacht houdt:

Klepper

Klepperman

*Zou ik voor den klepper vreezen,
O! die lieve brave man
Maakt, dat ik gerust kan wezen,
En ook veilig slapen kan.
Moeder lief 'k geloof het vast
Dat hij op de dieven past.*

Het dorp was in de 18^e en 19^e eeuw slecht verlicht en zoals wij kunnen lezen in de boeken van het Schoutambt Zutphen wemelde het in die tijd van landlopers en andersoortig kwaadwillende lieden die plunderend en stelend door de streek trokken. De goederen met waarde die de Burgers met zwaar werken of vererving in hun bezit hadden, waren gewilde producten voor deze lieden om in hun onderhoud te voorzien. Daarnaast was er een grote kans op brandgevaar zoals de dicht op elkaar staande bebouwing, de veelal houten huizen met haar daken van stro en het open vuur in de keukens. Een dorp van enige omvang was dus wel aangewezen op een nachtwaker, die s 'nachts volgens een goede instructie de zaken controleerde. In het Vordense gemeentearchief zijn een aantal stukken aanwezig over de periode 1796-1802. In deze stukken van instructie en aanstelling is goed te lezen wat er van de nachtwaker/ klepperman werd verwacht. Het salaris moest worden opgebracht door de burgers van Vorden en over het algemeen leverde de functie niet voldoende op om van te leven en daarom had hij vaak ook nog andere werkzaamheden om in zijn levenonderhoud te voorzien. In het archief is slechts één lijst aanwezig waarin de bijdrage van de burgers staat voor de bewaking van het dorp Vorden en geeft meteen inzicht in de hoofdbewoners van de diverse huizen.

1796: Benoeming Berend Boschman als klepperman

Op donderdag avond den 27 May 1796

Het 2e Jaar der Bataafse Opstand

De respectieve Burgers van het Dorp Vorden in den school vergadert, hebben tot nachtwaker of klepperman benoemt den Burger Berend Boschman voor den tijd van een jaar of eindigende met den laatsten april 1797. Op tractement, zo als op den lijst van tournestememe staat uitgedrukt, waarvan hem een copie zal worden gegeven, welke tractement hij alle vierendeels jaars bij de respectieve Burgers zal ophalen waar van het eerste jaars verscheijnen zal op den 1 Augustus 1796. Uit consideratie dat hij in 1795 met de klep reeds heeft verdient: voorts op de volgende instructie waarnaar hij zich stiptelijk zal gedragen.

Hij zal wel gewapend met een hond in de zomermaanden Meij, Juny, July en Aug. Van 11 tot 3 uur en de overige maanden van 11 tot 4 uren, des nachts alle uur moeten rondgaan het uur roepen en de klep slaan zo ver het Dorp verstrekt en daartoe betalenden, het laatste uur niet mogen roepen voordat de torenklok heeft geslagen, alles op een boete van een daalder wanneer het tegendeel door 2 geloofswaardige burgers komt blijken. Hij zal op alle dieverijen behoorlijk acht geven alle verdachte personen in den nacht vinden aanhouden, daartoe hulp nodig hebbende de Mu^{***}(*onleesbaar*). Zulks direct bekend maken. In cas van onweer zal hij verplicht zijn continueel het Dorp rondgaan zelfs in avond of morgen voor en na de bepaalde tijd de slaapende opkleppen. En bij onverhoopt toeval van brand, allarm maken, de koster verwittigen om de klok aan te trekken, inval brand buiten het Dorp zal hij direct zulx aan de man bekend maaken. Bij indispositie zal hij het door een ander in zeyn plaats laten waarnemen. Hij zal verplicht zijn zulke die hem waarneemt daartoe verzogt op zeker uur zulke op te wekken.

Ter ordonn: van de respectieve Burgers van het Dorp Vorden op dat alsboven

Den Burger JH Gallee

Namens de respectieve burgers geauthoriseert, de acte van aanstellen en instructie te tekenen en aan hen ter hand stellen.

Berend Boschman was getrouwd met Hendrina Velhorst en zij is overleden op 20-02-1799. Berend is tot februari 1802 als klepperman actief geweest en waarschijnlijk door gezondheidsproblemen gestopt. Op 3 december 1803 is hij in armoede gestorven en op 7 december 1803 pro deo begraven.

List der gelden voor de Klepperman wat een ieder Burger daar toe wil contribuieren.

Naam	Gulden	Stuivers		Naam	Gulden	Stuivers
GJ. Colenbrander	2	0		GT. Stoltenberg	0	12
HGTB. Rolsen	2	10		B. Bosman	0	12
HB. Meyer	2	0		GJ. Wullink	0	10
PH. Gallee	1	10		H. Addink	0	10
L. Elshof	2	0		L. Brinkers	0	8
HM. Stroman	2	0		LP. Beek	0	8
W. Wilmsen	2	0		H. Rordink	0	8
J. Mellink	2	0		H. Wolters	0	8
LB. Mellink	5	4		L. Jacob	0	6
MH. Mellink	1	0		H. Binnenman	0	6
J. Gallee	1	0		K. Bos	0	6
J. Albers	1	4		Koppel	0	6
GJ. Enserink	1	4		F. Eskes	0	6
JM. Man	1	0		De wed. Schultink	0	6
H. Loman	1	0		W. Wesselink	0	6
W. Velhorst	1	0		F. Bonenkamp	0	6
H. Hendriksen	1	0		De wed: Jimmenk	0	6
G. Weenink	0	12		G. Boersbroek	0	6
G. Wesselink	0	12		JL. Olislag	0	6
J. Weenink	0	12		B. Ebbink	0	6
GT. Hulsman	0	12		J. Schultenk	0	12
J. Spankeren	0	12		G. Jimmink		
F. Westhof	0	12		A. Wesselink		
J. Ronviel	0	16		GJ. Stoffers		
H. Wesselink	0	12				
				Totaal	39	10

Verklarende mij onderges: dat de bovenstaande lijst van Jaarlijkse contributie door de respectie
Burgers, aldus aan ons hebben gedeclareert.

Actum Vorden den 1796

1802: Benoeming Gerret Harmelink als klepperman

Het jaar 1802

Het plaatselijk bestuur van Vorden certificeert hiermede, dat hetzelfde tot nachtwaker of klepperman van het dorp Vorden, onder goedkeuring van deselfs ingezetenen heeft benoemd en aangesteld, doende zulks kragten mits dezen, den Burger Gerret Harmelink, tot kennelijk meer zeggen toe, op tractement zoals in de hierbij gevoegde lijst, specifiek staat uitgedrukt, voorts op de volgende.

Instructie

Hij zal in de vier-zomermaanden May, Juny, July en Augustus van elf tot drie uur, en de overige maanden van elf tot vier uren des nagts alle uur het Dorp moeten rondgaan, het uur roepen, en met de klep slaan, het laatste uur niet mogen roepen voordat de torenklok heeft geslagen; voor alle dieverijen en ongeregeltheden waken; aan zodane huizen alwaar niet naar gewoonte licht mogt branden, de reden daarvan onderzoeken;- alle vreemde en verdachte personen in den nacht vindende aanhouden en bij het plaatselijk bestuur opbrengen;- in cas van onweer zal hij verplicht weezen continueel het Dorp ront tegaan en de slaapenden opte wekken;

Bij onverhoopt toeval van brand alarm maken en de koster verwittigen om de klok aan te trekken; hij zal verplicht zijn de zulke die hem daartoe verzoeken op zeker uur op te wekken;- Bij ziekte of ander beletzel zal hij het door een ander geschikt persoon moeten laten waarnemen; Hij zal die ordres van het plaatselijk bestuur zijn post betrekking getrouwelijk moeten naar komen; Hij zal in handen van het plaatselijk bestuur moeten afleggen de belofte om deze zijnen post getrouwelijk waar te nemen en deze instructie stiptelijk te agtervolgen.

Actum Vorden den 13 Febr. 1802

Ter ordonn: van het plaatselijk bestuur voorn:

JH. Gallee

1802 den 14 Febr.

Volgens reglement volgt aflegging van de eed

Voor de wettelijke uitoefening heeft Gerret Harmelink de eed afgelegd

Compareerde voor H. Stroman en H. Willemsen, den Burger Gerret Harmelink als aangestelde nachtwaker, heeft de belofte bij handtasting afgelegd, dezen post getrouwelijk waar te zullen nemen, en te agtervolgen.

Actum Vorden den 14 Febr. 1802

In kennis van mij J.H. Gallee

NB: hij zal dadelijk in functie treden, heden beginnen.

Nadere toelichting

Transcriptie:

De documenten zijn letterlijk en getranscribeerd.

Bronnen:

Afbeelding klepperman is van onbekende tekenaar 18^e eeuw en overgenomen van genealogie-info.nl

Afbeelding klepper- oudbennekorn.nl

Kindergedicht - Hiëronymus van Alphen (1746 - 1803)

Ecal Doetinchem – Archief gemeente Vorden

